

åsiiktstorget

**Ja till
skidtunnel**

Klart att vi ska ha en skidtunnel i Västerås. Det tycker en insändarskribent som också påpekar att om all skidåkning ska ske utomhus på vintern borde det i konsekvensens namn inte heller finnas badhus.

sidan 6

**Bättre med
mindre klasser**

Nyare forskning visar att mindre skolklasser ger bättre resultat, hävdar Alf Bergström.

sidan 7

kultur&nöje

” Margot Wallström framstår som så klok och förnuf-tig. Kanske var hon då även klok när hon tackade nej till att bli partiledare.

RICKARD APPELBOM har läst Bengt Ohlssons biografi om Wallström.

sidan 9

ung sport

**Alla kan spela
amerikanskt**

Amerikansk fotboll blir allt mer populär. I lördags ordnade därför Västerås Roedeers en så kallad try out på Arosvallen.

sidan 20

del 2

hela livet	2	miljonkruss	10
åsiiktstorget	6	veckans tv	11
kultur&nöje	8		

sport

19-24

Han hade änglavakt

Bandyspelaren Mathias "Bissen" Larsson överlevde en hjärnblödning hela livet, sidan 2

FOTO: PER GROTH

Tjäna in din prenumeration med VLT-kortet!

Läs mer på vlt.se/vltkortet

Redaktörer:
Maj Karlsson, 021-199452
Annette Grandin, 021-199252
helalivet@vlt.se

hela
livet

det hände då

■ För 25 år sedan, 1987, enades äntligen Sovjetunionen och USA om att skrota vissa kärnvapen. Bägge sidor skulle kassera alla landbaserade medeldistanskärnvapen. Det var det första avtal som handlat om att minska

antalet vapen. Alla tidigare hade bara begränsat rustningstakten.

■ För 50 år sedan, 1962, föddes den första kullen fyringar i Sverige. Mamman var en 32-årig kvinna i Upp-

sala. Statistiskt sett kan naturliga fyringsfödselar inträffa en gång på cirka 615 000 förlossningar. Med provrörsbefruktningar ökar möjligheterna till flerbördsgraviditeter.

TT SPEKTRA

Sjukdomen förändrade "Bissens" liv

Egentligen hade Mathias "Bissen" Larsson inga odds alls att överleva. Men han hade änglavakt. "Det är tiden som är jätteviktig när det gäller hjärnblödning", säger han.

Allt började fyra dagar före den 27 mars 2010. Tidigare hade Mathias, i dag 37 år, haft huvudvärk till och från och säger skämtsamt att han var en "missbrukare av Ipren". Men nu blev huvudvärken värre och värre. Dessutom började ena ögat att rycka.

– Och jag började tappa saker.

Till slut fick hustrun Emma nog och tog honom till husläkaren. Där tog de sänkan och konstaterade att han inte hade någon inflammation. Det var antagligen virus, fick de veta. Emma hämtade ut både starka värktabletter och insomningstabletter. Mathias orkade inte. Fredagen var som ett töcken. På lördagen var han ensam hemma och minns att han skulle byta position, från sängen till soffan.

– Det kändes som om någon slog ner mig bakifrån.

Benen bar honom inte och han försökte ta sig till ytterdörren för att ropa efter hjälp. Handen hamnade på telefonen och Mathias ringde sin mamma. Han minns inte riktigt vad han sade, något liknande: "Det är något som inte stämmer i mitt huvud. Jag mår inte bra." Men till sjukhuset ville han inte. När Emma kom hem ringde hon i alla fall sjukvårdsupplysningen och fick en tid på akuten två timmar senare. Där togs röntgenbilder och "bollen" i huvudet upptäcktes. Men ingen visste om det var en tumör eller aneurysm (även kallad pulsåderbräck).

– Det blev ambulans i 180 till Uppsala.

Där konstaterades att det var aneurysm och den enda läkaren i Uppsala som kunde klara en sådan operation befann sig utomlands. Men det fanns en i Linköping. En helikopter rekvirerades men just den här lördagskvällen låg dimman tjock över Uppsala. Inte förrän tidig söndagsmorgon kom Mathias till Linköping.

Hans aneurysm hade spruckit men blödde bara två-tre sekunder.

– Det var inte min tur än, säger han ödmjukt.

Under operationen gick läkaren in i hjärnan via ljumsken och fyllde aneurysmet med titanspiraler. Läkarna tror att Mathias haft aneurysmen i cirka tio år. Där har den suttit och växt tills den till slut blev så stor att den sprack.

Mathias råd till andra är att stå på sig om man känner att det är något som inte är som det ska.

– Men jag klandrar inte läkaren. Det är inte hans fel att jag är sjuk.

Mathias bor numera tillsammans med Emma och dottern Liv i en villa i Mathias barndomsstad, Köping. Det var där Mathias vid sex års ålder åkte omkring på skridskor med bandyklubban i handen. Han växte upp och blev duktigare och duktigare. Så bra att han värvades till VSK i Västerås 1993.

– Kom från Köping rätt in i VSK som hade landslagsspelare.

Här spelade han till 1997 då han gick över till Edsbyn och sedan till Bollnäs. 2000 ville VSK ha tillbaka honom.

– Det var nog mitt livs säsong, SM-guld 2001, säger han.

Sju år spelade han med VSK.

– Det blir en livsstil att spela på elitnivå.

Vid 31 års ålder valde han att flytta hem till Köping med sin hustru. Han började spela bandy i moderklubben Köpings IS, Emma blev gravid och han fick jobb som fritidsledare på Scheeleskolan.

– Livet gick i 120 km i timmen.

När han kände av huvudvärken och fick lite tryck i ansiktet ignorerade han det, trodde att det var stress eller kom från nacken.

– Jag kunde ändå spela bandy.

Nu vet han att han aldrig kommer att kunna spela bandy igen. Livet som elitidrottsman är definitivt slut. Men på väggen i trapphuset hänger farfaderns skridskor och i trappan står en tavla som ännu ej är uppsatt.

– Det får räcka med en skrytbild, säger Mathias och skrattar.

Alla andra minnen finns i ett rum där Mathias har samlat på sig bland annat tröjor, hjälmar och kort.

– När det känns som tyngst kan jag gå dit.

Hjärnblödningen satte stopp. Mathias "Bissen" Larsson har spelat bandy på elitnivå. Nu kommer han inte att kunna spela igen. Inte hålla på med sport över huvud taget. Men han rycker lite på axlarna. "Någon gång tar det slut, det gäller inte bara mig", säger han. Men att bandyn betydde mycket för honom förstår man när han tillägger: "De hade nog fått lyfta mig från planen som en överviktig libero."

” Vissa dagar är jag pigg och kan träna. Andra dagar har jag yrsel och huvudvärk.

Att Mathias blivit så pass bra som han är ger han kamraterna i VSK kredit för.

– Där fick jag lära mig att göra upp mål hela tiden.

Efter operationen gick Mathias med rollator och kunde inte äta själv. Det första han gjorde var att fokusera på att kroppen skulle lyda honom. Han var ute och gick varenda dag.

– Hjärnan är fantastisk, det mesta kan man lära sig igen. Men den som blir halvsides-

förlamad kan förstås inte göra något åt det.

Visst syns det att Mathias högra ben släpar lite ibland och han ber oss hålla i kaffet i kopporna själva. Litar inte riktigt på höger hand. Ögat har också tagit skada. Men från att under en tid haft trippelseende är det nu bättre, även om inte pupullen kan reglera ljuset och han måste ha solglasögon på sig ibland.

Fortfarande är han sjukskriven, läkarna i Uppsala har gjort en femårsplanering. De vill att bräcket ska minska. Mathias vet inte heller hur han mår från den ena dagen till den andra.

– Det är lite spännande att vakna på morgonen. Vissa dagar är jag pigg och kan träna. Andra dagar har jag yrsel och huvudvärk.

Vid tidpunkten för hjärnblödningen var dottern Liv tre år, nu har hon hunnit bli fem och ett halvt.

– Och nu har vi ett syskon på gång.

I dag för 21 år sedan gjordes ett sensationellt arkeologiskt fynd

■ Ett av världens mest sensationella arkeologiska fynd gjordes denna dag 1991. Då hittade några turister en välbevarad död man som legat infrusen 5 000 år på 3 000 meters höjd i Ötztaleralperna i Sydtyrolen. Ötzi, som ismannen kom att kallas, gav ovärderlig kunskap om kläder, utrustning, mat

och annat från skedet mellan sten- och bronsåldern. Han hade levt ett hårt liv, vilket flera läkta frakturer visade.

Vid hans ena skuldra hittades också en pilspets. Ismannen var drygt 160 centimeter lång och blev mellan 30 och 45 år gammal.

TT SPEKTRA

namn vi minns

■ För 140 år sedan, 1872, avled kung Karl XV hastigt på kvällen på länsresidenset i Malmö. Kungen led av en tarminfektion som han försökt bota med en badkur i tyska Aachen. Två dagar före dödsfallet hade han återvänt till Sverige och Malmö för att ta sig vidare till Stockholm. Han blev 46 år gammal och efterträddes av sin yngre bror Oskar II.

FOTO: PER GROTH

Allt Mathias nu vill är att leva så normalt som möjligt med hustrun och barnen. "Vill göra Svensson-grejer", som han kallar det.

Han vet att utan forskning hade han inte överlevt och för att hjälpa till har han startat en insamling till Hjärnfonden.

På bissenbrainwalk på Facebook eller på @BissenLarsson på Twitter kan man läsa hur många idrottare som lovar att sätta in pengar till fonden. Bland annat "varje gång jag håller nollan sätter jag in 100 kronor", eller "för varje poäng skänker jag 20 kronor".

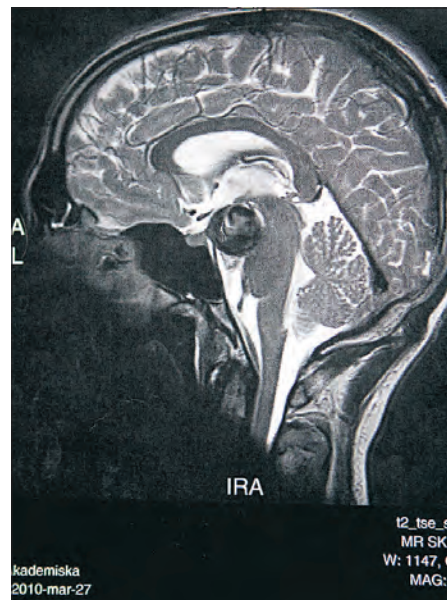
Pelle Fosshaug har bland annat lovat att han skänker 100 kronor vid eventuella utvisningar till läktaren säsongen 2012/2013.

– Säkra pengar, säger Mathias och skrattar.

MAJ KARLSSON
021-19 94 52
maj.karlsson@vlt.se

Minnenas rum. Mathias har just inga minnen från sin bandytid synliga i villan. Men han har ett rum dit han kan gå och minnas. Där finns bland annat en bild när Mathias har gjort mål och åker fram och kramar VSK:s störste supporter, Kalle Rosenberg. Ett kärt minne, både för "Bissen" och Kalle Rosenbergs familj.

Roten till det onda. Mathias aneurysm är ungefär lika stor som en kastanj. Det är den mörka runda "bollen" ungefär mitt på bilden.

På sjukhuset. Det tog ett tag innan Mathias fick vård. "När man väl kommer in blir man inte utsläppt", skämtar han.

Om: att barn är vårt gemensamma ansvar.

VICKTORIA BAGI – tränande fyrobarnsmamma som lever i ett organiserat kaos. Oftast bara kaos. Delar livet med en bandygalen elitidrottare.

EMPATI HAR INGEN GUD

Det kom att bli höst många gånger, nära på ett 40-tal innan det gick upp för mig att man i Sverige inte gick samman mangrant och önskade sina medmänniskor ett liv, jämförbart med det egna.

Det kan tyckas naivt, vilket det naturligtvis är, men om du växt upp med ett karmahjul som en av få leksaker så faller det sig naturligt att behandla andra så som du själv vill bli behandlad.

Sedan insikten om att det finns så många som tänker annorlunda, i fall där jag som så självklart bara sett en möjlig väg, har jag fallit många gånger. Senast det hände var i början på september då jag stötte på fallet om 15-åriga Ali, en av många ensamkommande flyktingbarn från Afghanistan. Han kom till Sverige i december i fjol. Ali flydde från Afghanistan via Italien där han blev misshandlad av gränspoliserna och därefter våldtagen i ett flyktingläger av tre vuxna män. Därefter kom Ali till Sverige.

När det stod klart att han skulle tvingas återvända till Italien sydde Ali igen sin egen mun och försökte sätta punkt för sitt 15-åriga liv.

Sverige praktiserar Dublinförordningen. Det innebär att asylsökande ska söka asyl i det EU-land dit han först kom, såvida det inte upplevs som "humanitärt stötande". Och då kan man ju undra vad som är humanitärt stötande och inte.

Jag googlar på fallet Ali. Jag läser privata bloggar, diskussionsforum och tidningsartiklar med efterföljande kommentarer från människor som utnyttjar åsiktsfriheten till fullo. Här blir Alis historia ifrågasatt, hans ålder och åsikter som; "hur sjutton kan en 15-årig grisbonde från Afghanistan ha råd att betala maffian för att ta sig ut ur landet?" dryftas. Man räds en 15-årigs religiösa bakgrund och på vilket sätt den skulle kunna påverka Sveriges statskick.

"Nej!" vill jag skrika. En tonårings religiösa bakgrund påverkar inte vår demokrati. Däremot är det betydligt mer illavarslande för demokratin att bortse från konventionerna om de mänskliga rättigheterna liksom konventionen om barnens rätt. Det leder till en urholkning av människors lika och oantastliga värde. Och DET påverkar i förlängningen vår demokrati.

Jag vet inte vad som har hänt Ali. Jag vet bara att jag vill hjälpa och göra skillnad. Alla barn är vårt gemensamma ansvar.

Empati har ingen partitillhörighet och ingen Gud. Låt oss göra skillnad.

” En tonårings religiösa bakgrund påverkar inte vår demokrati.